

Bestuur Alzheimer DWO

Arthur de Groot, Voorzitter en
portefeuille: Belangenbehartiging

Ada van Bergen, Vicevoorzitter en
portefeuille: Belangenbehartiging

Riet Geerling, Secretaris

Dick Brouwer, Penningmeester

Joska van den Beukel,
portefeuille: Alzheimer Cafés

Jacques van den Berg,
portefeuille: PR en Communicatie

Yvonne Borsboom,
portefeuille: Voorlichting

Ondersteuning vanuit Alzheimer
Nederland: **JoAn Reinhoudt**

Coördinator bezoekdienst Delft en
Westland: **Kristien Litjens**

Beheerder website Alzheimer Afdeling
DWO: **Jan Reichgelt**

Heeft u iets te melden wat interessant kan
zijn voor onze nieuwsbrief kunt u dit
mailen naar: Jacques van den Berg

[Delft-westland-oostland@alzheimer-
nederland.nl](mailto:Delft-westland-oostland@alzheimer-nederland.nl)

Van Bleyswijkstraat 91
2613 RR Delft
Tel.: 015 – 76 00 230
[delft-westland-oostland@alzheimer-
nederland.nl](mailto:delft-westland-oostland@alzheimer-nederland.nl)

Agenda Alzheimer Cafés

12-10-15

Delft, Wat als het gedrag steeds
problematischer wordt?

19-10-15

Westland, Hoe werkt ons geheugen ?

09-11-15

Delft, Als de omgeving het niet begrijpt

11-11-15

Lansingerland, Dagbesteding en de
zorgboerderij.

16-11-15

Westland, Verschillende vormen van
dementie.

09-12-15

Lansingerland, Verhalen vertellen en
dementie.

14-12-15

Westland, Doe niet zo raar ! Dementie en
gedrag.

14-12-15

Delft, Muziekavond

11-01-16

Delft, (Juridische) Grip op de zaak

08-02-16

Delft, Informele zorg en vakantie

14-03-16

Delft, Huisarts en dementie

11-04-16

Delft, Bewegen en dementie

Website: www.alzheimer nederland.nl/dwo

Sociale kaart: www.bespreekalzheimer.nl

Nieuwsbrief

van Alzheimer Nederland, Afdeling DWO - Delft - Westland - Oostland

Het afdelingsbestuur, waar zijn ze onder andere mee bezig?

De maand september kent altijd veel activiteiten. De Alzheimer cafe's gaan van start, de programmacommissies en medewerkers aan het café zetten hun beste beentje voor. Daarnaast vraagt de Wereld Alzheimer Dag de aandacht. Namen ga ik niet noemen, maar heel veel vrijwilligers en professionals hebben zich ingezet om in de week van de Wereld Alzheimer dag (21 september) allerlei aandachttrekkende acties te ondernemen. In Delft hield Anneke vd Plaats een lezing in theater de Veste, in het Westland trad Thomas Borggreffe driemaal op met zijn voorstelling de Bovenkamer en in Lansingerland werd de film "Stille Alice" vertoond in de open lucht. Zulke evenementen vragen voorbereiding, planning, en natuurlijk uitvoering. Dat gaat niet vanzelf. Prachtig dat zoveel mensen hier hun schouders onder zetten. De dementievriendelijke samenleving komt zo dichterbij.

Wat is dat eigenlijk een dementievriendelijke gemeente?

Eenvoudig uitgelegd; in een dementievriendelijke omgeving herkennen burgers mensen met dementie en tonen begrip voor hun

hersenziekte. Dat uit zich vooral in geduld en meevoelen waarom iemand reageert zoals die reageert. Om de burger daarover te informeren heeft het Alzheimer bestuur **een poule van voorlichters** samengesteld. De voorlichters, allen geschoolde vrijwilligers, gaan in de regio informatie geven aan ouderenbonden, aan medewerkers van de openbare diensten, aan personeel van het midden en klein bedrijf, op scholen en eigenlijk op elke plaats waar dat nodig is. In de regio zijn er daarnaast besprekingen over **het project DemenTalent**. Hierbij is het de bedoeling dat mensen met dementie zolang mogelijk actief en aan het werk blijven. Een zinvolle dagbesteding op de oude werkplek (werkgever werkt mee en accepteert een lager werktempo) of ander werk dan voorheen, echter minder veeleisend. Dementievriendelijke instellingen, bedrijven of organisaties kunnen beloond worden met een **solidariteitssticker**. We gaan inventariseren wie daarvoor in aanmerking komt. Tips zijn welkom. Kenmerk is steeds dat de organisatie, het bedrijf begrijpt dat het brein van mensen met dementie hapert en dat

daar met begrip op wordt gereageerd en dat medewerkers naar vermogen steun verlenen. Al deze plannen vragen voorbereiding waar we nu hard mee bezig zijn. In 2016 moet u ervan gaan horen. Ik hoop dat het lukt. In een dementievriendelijke samenleving verliest een mens met dementie niet zijn waardigheid, maar wordt geaccepteerd zoals hij/zij is (geworden).

Minder gunstige berichten zijn er te melden over de dementieketens. De bijeenkomsten waarbij gesproken wordt met samenwerkingspartners over bv de uitvoering van de Zorgstandaard Dementie of de inpassing van het casemanagement dementie binnen de wijkteams, maar ook over innovaties en leernetwerken (leren van elkaar/scholing) vinden mondjesmaat plaats. Centrale regie ontbreekt op dit moment in de regio DWO. In Lansingerland bestaat de regie gelukkig nog wel, maar voortgang in 2016 is onzeker. Het wegvallen van de centrale aansturing is een gevolg van de transities (herverdeling van verantwoordelijkheden en bijbehorende budgetten). Hierbij zijn keuzes gemaakt die ten nadele zijn van onze doelgroep. Het sleutelbegrip is heden ten dage: geïntegreerde ouderenzorg. De speciale aandacht voor mensen met dementie dreigt te verdwijnen. Een verarming die we met argumenten trachten te voorkomen of in ieder geval te beperken in gesprekken met

betrokkenen, zoals de verschillende zorgaanbieders, de gemeenten, het zorgkantoor en de Zorg Eerste Lijn (ZEL). De ZEL zwaait de scepter bij de geïntegreerde ouderenzorg.

Arthur de Groot

Nieuwsbrief

van Alzheimer Nederland, Afdeling DWO - Delft - Westland - Oostland

De verjaardag.

Die middag zit ik met Bram* aan tafel wat te praten als hij met een somber gezicht zegt: 'Zondag heb ik een verjaardag in 'De Kandelaar', nou daar heb ik helemaal geen zin in. Ik denk dat ik maar thuis blijf.' 'Zo', zeg ik, 'dat kan toch best gezellig zijn. Wie is de jarige?' Maar hij luistert niet naar me en moppert onverstaanbaar door. 'Verjaardagen, wat moet je er mee? Dat gezeur de hele middag, ze kletsen allemaal door elkaar en ik versta er geen mallemoer van.' 'Nou,' zeg ik, 'als je er echt tegen op ziet dan kan je toch zeggen dat je het te druk vindt. Vooral als het in een zaaltje met veel mensen is. Dat snappen ze vast wel.' Zijn gezicht klaart op. 'Denk je dat dat kan? Dan ga ik lekker niet.' Hij staat op en loopt naar het dressoir. 'Hier heb ik de uitnodiging. Moet je maar eens lezen.' Hij geeft me de kaart waarop met grote cijfers 88 staat. Ik lees wat er op staat: *'U wordt zondagmiddag 20 september om drie uur verwacht in 'De Kandelaar' voor een hapje en een drankje.'* Ik schiet in de lach. 'Maar Bram, het is je eigen verjaardag, dat heb je er niet bij gezegd!' Hij kijkt me kwaad aan. 'Ja, natuurlijk is het mijn eigen

verjaardag. Karin en Martin hebben dit verzonnen. Ze hebben allemaal familie en kennissen uitgenodigd. Van die opvreeters die we verder ook nooit zien. En ze vragen niet of pa het wel leuk vindt! Nee, ze doen maar.'

Daar kan ik me wel iets bij voorstellen. Als ze het aan Bram overlaten dan komt er helemaal geen visite en hoogstens een extra koekje bij de koffie.

'Sorry Bram,' zeg ik, 'ik ben bang dat je hier niet onderuit komt. Op je eigen verjaardag mag je niet ontbreken.'

Hij staart somber uit het raam. 'Ik zie er wel tegenop. Misschien ben ik tegen die tijd wel dood.' Ik kijk hem aan. 'Ja, dat zou leuk zijn. Dan hebben we een begrafenis in plaats van een verjaardag. Lekker gezellig ben jij.'

Maar Bram lijkt het wel wat. 'Ik zit hier toch maar langzaam kinds te worden. Een begrafenis met mooie orgelmuziek en dan kunnen ze van mij ook nog een happie en een drankie krijgen. En dan hoor ik ook niks meer van dat gezeur, dan ben ik daar mooi vanaf.'

Ik krijg even het gevoel dat dit gesprek niet de goede kant op gaat, maar blijkt is Bram toch nog niet levensmoe.

'Nou ja, dat heeft zo'n haast niet,' zegt hij met een grijns. 'Maar ik hoop wel dat het de laatste keer is dat ze me dit flikken.'

Ik haal opgelucht adem. 'Kom op Bram, laat die verjaardag nou maar gewoon over je heen komen.

Misschien nemen ze allemaal wel een fles ouwe klare mee, dan kan jij de hele winter weer je borreltje drinken.'

Hij knikt en zijn gezicht staat gelukkig weer wat vrolijker. We laten het onderwerp verjaardag voor wat het is, we doen een spelletje en praten over andere dingen. Als ik aan het eind van de middag mijn jas aantrek zegt hij opeens. 'O ja, ik hou zondag mijn verjaardag in 'De Kandelaar'. Je komt toch zeker ook wel? En neem je vrouw mee, hoe meer zielen hoe meer vreugd.'

Ik verwonder me nergens meer over. 'We zullen er zijn Bram, dat lijkt me erg gezellig,' zeg ik lachend.

'En neem maar ouwe klare mee,' roept hij, als ik al op mijn fiets zit. Ik kijk nog even achterom naar mijn maat die vrolijk in de deuropening staat te zwaaien. Ik heb het gevoel dat het met die verjaardag wel goed komt

* Niet zijn eigen naam.

JM.

WestlandStek voor vrijwilligers Alzheimer Café Westland

Woensdagavond 14 oktober was er een gezellig afscheidsetentje in de Herberg te 's Gravenzande. Helene van Winden-Welchen en Petra Koers, die vanaf het begin als vrijwilliger betrokken zijn geweest bij het Alzheimer café Westland en het mede opgericht hebben namen afscheid van de werkgroep na bijna 15 jaar.

Groot was de verrassing dat Arthur de Groot- voorzitter van Alzheimer DWO- binnen kwam met in zijn kielzog wethouder El Mokkaem van de gemeente Westland. Die reikte aan beide de **Westlandse Stek** uit- een speld met oorkonde- voor hun grote verdienste voor het Alzheimer café en voor mensen met dementie. Een prachtig moment.

Marien van den Berg

***Het bestuur van Alzheimer-DWO
feliciteert beide dames hartelijk met
deze onderscheiding en zeer
verdiend.***

Nieuwsbrief

van Alzheimer Nederland, Afdeling DWO - Delft - Westland - Oostland

21 SEPTEMBER 2015 WERELD ALZHEIMER DAG DELFT

De Alzheimer afdeling Delft Westland Oostland heeft dit jaar voor een speciale aflevering gezorgd. Het bestuur nodigde **Anneke van der Plaats**, sociaal geriatr, uit om een lezing te houden voor mantelzorgers van mensen met dementie over

“Hoe hou ik het thuis vol?”

Rond de 400 gasten mochten we ontvangen in De Veste. Onder hen bevonden zich uiteraard veel mantelzorgers, maar ook hun partners met dementie, zorgverleners, verzorgenden, vrijwilligers en andere belangstellenden.

We werden welkom geheten door de voorzitter van de Alzheimer Afdeling DWO, Arthur de Groot. Hij introduceerde eerst een koor. Het **Eerste Delfts Smartlappenkoor**. De dames boden belangeloos hun vrolijke noten aan. Ze openen met “Word wakker, het zonnetje is al op”. Overigens een goede manier om een mens met dementie mee op te laten staan.

Het sloot meteen mooi aan bij de inhoud van het verhaal van Anneke: zij raadt ons aan om in de verzorging van mensen met dementie op de duur steeds meer de emotionele benadering te kiezen.

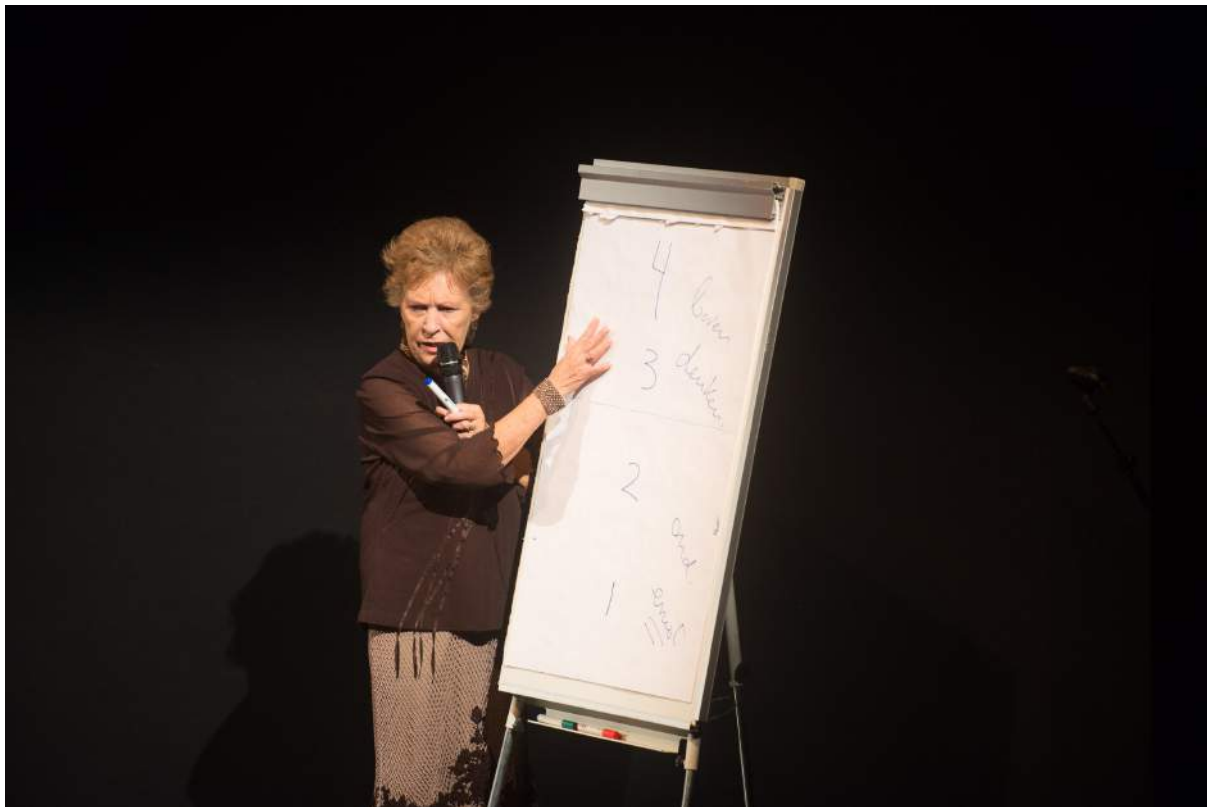
De verstandelijke aanpak werkt gaandeweg niet meer goed, omdat de aangeleerde kennis van het brein stukje bij beetje wegvalt in de loop van het dementieproces.

Anneke van der Plaats vertelt op een rustige en onderhoudende manier over hoe we de omgeving voor mensen met dementie kunnen aanpassen.

Een gunstige omgeving en benadering zorgen voor minder gedragsproblemen. We moeten omdenken en ons proberen te verplaatsen in de manier waarop de mens met dementie denkt. Zo speelt bijvoorbeeld ook de amygdala een rol. Het is een klein orgaan in het brein dat bij onverwachte gebeurtenissen of geluiden ons handelen bepaalt. Het geeft *een fight or flight* reactie af. Benaderen we een dementerende bijvoorbeeld te snel of onverwacht, dan kun je een onverhoedse reactie, zelfs een mep, verwachten.

Anneke van der Plaats kan eindeloos door vertellen, maar toch komt aan deze bijeenkomst een eind. We worden weer uitgeluid met de klanken van het koor. Zij zingen nu “het zonnetje gaat van ons scheiden” en “we zullen doorgaan”. Na afloop hoorden we veel positieve reacties uit het publiek: “ Heel interessant. Een eye opener. Ik had nog wel een uur naar haar kunnen luisteren. “
Wie het nog eens wil nalezen , kan de basis van haar verhaal terugvinden op internet: onder de titel De Wondere wereld van Dementie. Zoek op de PDF versie.

Een festijn als dit komt niet zonder slag of stoot tot stand. Er is achter de schermen veel vergaderd en hard gewerkt door velen. Ik wil er een paar speciaal noemen: Jacques van den Berg die de PR op zich heeft genomen en Riet Geerling, de secretaris van de Afdeling DWO, die de afspraken met Anneke heeft gemaakt en verder alle denkbare dingen regelde van telefoontjes plegen tot bloemen van een kaartje voorzien. Dankzij hun inzet kijken we terug op een indrukwekkende bijeenkomst.

Eén van de indrukwekkende liedjes is “**Mag ik dan bij jou**” van **Claudia de Breij**.

Hieronder een paar coupletten.

*Mag ik dan bij jou schuilen,
Als het nergens anders kan?
En als ik moet huilen,
Droog jij m'n tranen dan?
Want als ik bij jou mag,
Mag jij altijd bij mij.
Kom wanneer je wilt,
Ik hou een kamer voor je vrij.*

Als het onweer komt,
En als ik dan bang ben,
Mag ik dan bij jou?
Als de avond valt,
En 't is mij te donker,
Mag ik dan bij jou?
Als de lente komt,
En als ik dan verliefd ben
Mag ik dan bij jou?
Als de liefde komt,
En ik weet het zeker,
Mag ik dan bij jou?

*Mag ik dan bij jou schuilen,
Als het nergens anders kan?
En als ik moet huilen,
Droog jij m'n tranen dan?
Want als ik bij jou mag,
Mag jij altijd bij mij.
Kom wanneer je wilt,
Ik hou een kamer voor je vrij*

Als het einde komt,
En als ik dan bang ben,
Mag ik dan bij jou?
Als het einde komt,
En als ik dan alleen ben,
Mag ik dan bij jou?

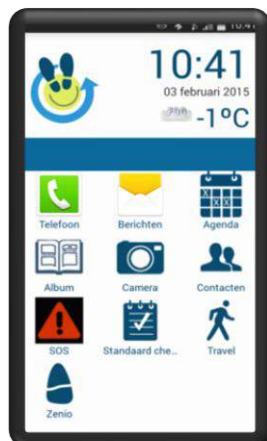
| *Kristien Litjens*

Hulp bij het vinden van de weg

Een smartphone applicatie voor mensen met dementie

Happy walker

Happy walker is een smartphone applicatie voor mensen met dementie. De applicatie ondersteunt bij het ondernemen van activiteiten door middel van verschillende functies.

Via de agenda functie kunnen activiteiten door de mantelzorg worden ingepland. Voor aanvang van de activiteit ontvangt de persoon met dementie een herinnering van de activiteit met een checklist van aspecten waaraan gedacht moet worden. Wanneer de persoon met dementie klaar is voor vertrek schakelt hij/zij navigeren in, naar de locatie van de activiteit.

De navigatie functie van Happy Walker ondersteunt iemand met dementie tijdens het wandelen maar ook bij het gebruik van het openbaar vervoer. De ondersteuning biedt een pijl die aangeeft in welke richting de route moet worden vervolgd, daarnaast worden er afbeeldingen van de omgevingen weergegeven evenals een overzicht van de route.

Sinds september 2012 wordt er, onder leiding van TNO, in een Europese samenstelling gewerkt aan het Happy Walker project.

Gebruiksonderzoek

Vilans heeft in het voorjaar van 2015 een gebruikstest uitgevoerd waarbij een prototype van de applicatie is geëvalueerd met gebruikers. Gelijktijdig met dit onderzoek vond er een gebruiksonderzoek in Spanje plaats. Gedurende twee maanden hebben de gebruikers de applicatie getest, voorafgaand en afsluitend vond er een observatie onderzoek plaats waarin het gebruik van de applicatie door de gebruikers zichtbaar werd. Bij de test waren zowel ouderen (zonder dementie) als mensen met dementie en hun mantelzorg betrokken.

Uit het onderzoek kwam naar voren dat een ondersteuning tijdens het vinden van de weg goede mogelijkheden biedt voor mensen met dementie. De applicatie moet wel gemakkelijk zijn. Het onderzoek laat zien dat het testmodel nog verder ontwikkeld moet worden. Ondanks dat het model nog niet volledig werkte, werd de vormgeving als prettig ervaren. Het doel van de Happy Walker spreekt de doelgroep aan, vooral de wandelnavigatie. Om er voor te zorgen dat iemand met dementie gebruik kan maken van de Happy Walker applicatie, moet deze alleen de meest noodzakelijke functionaliteiten bieden.

Doorontwikkeling van de applicatie

Van juli 2015 tot februari 2016 wordt de happy walker doorontwikkeld door Vilans en enkele partners uit het Europese consortium onder leiding van TNO. De eerste gebruikssessie met de doelgroep heeft op 9 juni plaats gevonden in samenwerking met Innovate Dementia. Op basis van de resultaten van het gebruiksonderzoek hebben de technische partners in het consortium de applicatie verder doorontwikkeld. Gedurende de komende maanden wordt de navigatie ondersteuning door Vilans samen met gebruikers van Innovate dementia geëvalueerd en zullen verdere optimalisaties aan de applicatie worden doorgevoerd.

Voor meer informatie kunt contact opnemen met Vilans:

Sandra Suijkerbuijk
06 22810416
s.suijkerbuijk@vilans.nl

of
Lotte Cornelisse
06 46053826
l.cornelisse@vilans.nl

Alzheimer Cafés

Het Alzheimer Café is een maandelijks bijeenkomst voor mensen met dementie, hun naasten en belangstellenden.

Elke maand kunnen bezoekers in alle openheid met elkaar praten over een leven met dementie onder leiding van een deskundige gespreksleider. De bijeenkomsten starten meestal met een inleiding door een deskundige of de vertoning van een film, waarna de bezoekers ideeën, informatie en ervaringen kunnen uitwisselen. Bèrè Miessen, de grondlegger van het Alzheimer Café, en Alzheimer Nederland zijn samen merkhouders van het Alzheimer Café. De Alzheimer Cafés bij u in de buurt zijn:

Alzheimer Café Delft

**Locatie: Wijkcentrum De Vleugel
Aart van de Leeuwlaan 4
2624 LD Delft**

Elke tweede maandag van de maand, behalve juli en augustus.

**Inloop vanaf 19.00 uur,
programma 19.30 – 21.00 uur.**

**Info: 015 – 76 00 230
b.g.g. 015 – 257 13 87**

www.alzheimer-nederland.nl/dwo

Alzheimer Café Westland

**Locatie: Hof van Heden
Dijkweg 20
2671 GB Naaldwijk**

Elke derde maandag van de maand, behalve juli en augustus.

**Inloop vanaf 19.00 uur,
programma 19.30 – 21.00 uur.**

**Info: bij Buurt Informatiepunten
06 – 515 02 362**

www.alzheimer-nederland.nl/dwo

Alzheimer Café Lansingerland

**Locatie: Ontmoetingscentrum De
Smitshoek
Smitshoek 18-a
2661 CK Bergschenhoek**

Elke tweede woensdag van de maand, behalve juli en augustus.

**Inloop vanaf 19.00 uur,
Programma 19.30 – 21.00 uur.**

Info: 010 – 522 55 45

www.Alzheimer-nederland.nl/dwo